

ETTEVALMISTUS JÕULUDEKS

Uuemõisas käib kuusemüük

Uuemõisas saab juba kahest kohast kuuski osta, kuid suurem müügiaeg on veel ees.

MALLE-LIISA RAIGLA
malleliisa@le.ee

Stokkeri kõrval kuuski müüv Heiki Noot pani kauplemiskoha püsti juba laupäeval, täpselt samal päeval kui eelmisel aastal. Laupäeval olid tal müügil esimesed 50 kuuske, lisaks nuld. Kolmapäeva keskpäevaks oli 50 kuusest alles 14.

Esimestel päevadel läks kaubaks keskmiselt kümme kuuske päevas. „Esimeseks adventiks ikka võetakse kuusk tuppa,” ütles Noot. Lisaks oli ta viinud pikemad kuused mitmesse Läänemaa asutusse juba üleelmise nädala lõpus.

Täna keskpäeval oli aga kuusevalik suurem ja müügil paarsada jõulupuud. Eile õhtul käis Noot ühe kasvataja juurest puud toomas, täna hommikul tõi jõulupuud müüki ka teise kasvataja juurest. „Homme on valikut ja kõiki mõtte,” ütles Noot kolmapäeval.

Nagu igal aastal, toob Noot kuuski Harju- ja Põltsamaal tegutsevatest kasvandustest. Noot selgitas, et kuuske maha võtmiseks on hea, kui on külma kraadid – seetõttu oli eile kasvatajatel just paras aeg puud maha võtta. „Kasvatavad ootasid ka, et läheks külmaks,” ütles Noot.

Kuusemüüja Heiki Nooda sõnul pole kuused mullusega võrreldes kallimaks läinud.

MALLE-LIISA RAIGLA

Algab 15 eurost

Kuuse hind pole aastaga taasnud – väiksemad kuused saab kätte 15 euroga, pikemate eest tuleb välja kätka 85 eurot või enamgi. Kõige enam ostetakse jõulupuud, mille kõrgus on kahe meetri ümber ehk kuuse keskmine hind on 30–35 eurot. „Aastad pole veninud: mõni aasta tahetakse rohkem kahemeetriseid, mõnel aastal 2,25,” ütles Noot. Seejuures ei sõltu kuuse populaarsus kõr-

gus üldisest majanduslikust olukorrast.

Kaubaks läheb nii kitsas kui ka laiem kuusk, kuid Nooda sõnul eelistatakse siiski pigem kitsamat puud. „See, mis tundub õues kitsas, on toas ikka lai,” rääkis Noot.

14. talve kuuski müüv Noot arvas, et tänavu algab kõige kiiredam tööaeg järgmise nädala reedest, 13. detsembrist, ja kes-

tab 22. detsembrini. Kuna jõululaupäev on tänavu teisipäeval, arvas Noot praegu, et 23. ja 24. detsembril tulevad kuuski ostma need, kes plaanisid puu ise metsast tuua, kuid ei saanud – kas on lumi liiga paks või ilm vihmane.

Kuuski Noot tänavu enam tasuta koju ei vea. Erandiks on eakad ja püsikliendid, kellele ta viib jõulupuud Haapsalu linnalises piirkonnas endiselt tasuta koju. Kuuse-

müüja kutsus eakaid julgelt kuuske valima ja lubas sama päeva õhtul puu ka koju viia. „Väike jõulurõõm,” ütles Noot. Teistel tuleb puu koju viimise eest tasuda.

Saab tuua metsast

Kõik Haapsalu kuusemüügi- paigad on tänavu koondunud Uuemõisa. Lisaks Noodale on Rannarootsi keskuse parklas teinegi kuusepunkt, kuid seal

eile keskpäeval ühtegi müüjat ega müüja kontakti polnud. Jõulupuud saab soetada ka ehituspuudeid või tuua ise metsast.

Riigimetsast jõulupuud võtmise eest tuleb tasuda kuni kahemeetrise kuuse eest 8 eurot ja kuni kolme meetrise eest 13 eurot – täpselt sama palju kui mulu. Puu eest saab tasuda ülekan- dega enne metsa minekut või kui puu on välja valitud, siis ka mo-

biilimaksuga. Puud ei tohi enne raiuma hakata, kui on saanud kinnituse makse laekumisest.

Riigimetsas tuleb kuusk valida kohast, kus puul ei ole lootust suureks kasvada, näiteks teede ja kraavide servadest, elektriliinide ja vana metsa alt. Keelatud on puud võtta noorendikest ja kaitsealadelt. Tugeva tuulega ei soovitata RMK minna elektriliinide lähedusse kuuske võtma.

Läänemaa omavalitsusjuhid jätavad haridusleppe allkirjastamata

Eileks oli otsuse hariduslepe allkirjastamata jätta teinud üle 60 kohaliku omavalitsuse, sh Vormsi, Lääne-Nigula ja Haapsalu.

Haridusleppe allkirjastada oli eileks otsustanud vaid üheksa omavalitsust. Kuus, sh Läänemaa vald, polnud otsust veel teinud. Omavalitsusjuhtide sõnul on lepe ühest küljest nii üldsõnaline ja ebamäärane, et tekib arusaamatust ja segadust, teisest küljest aga liiga üksikasjalik. „Liiga palju punkte, nii et lõpuks leiab igaüks midagi, mis talle ei meeldi,” märkis Lääne-Nigula vallavolikogu esimees Mikko Lõhmus.

Läänemaa omavalitsus- ja koolijuhate sõnul jääb selgusetuks, kust tuleb raha, et hariduslepped sätestatud karjäärimudel ellu viia. „Meie eeldame, et raha, mida õpetajatele lubatakse,

Hariduslepe

- Hea tahte leping haridus- ja teadusministeeriumi, kohalike omavalitsuste ning koolijuhate ja õpetajate esindajate vahel.
- Kehtib kolm aastat (2026–2028).
- Reguleerib õpetajate töökoormuse ja -tingimused, sätestab palgaastmed (karjäärimudel).
- Haridustöötajate liit ja koolijuhate ühendus on lepingule alla kirjutanud, lõiviosa kohalike omavalitsusi mitte.
- Haridusminister Kristina Kallas loodab lepingu allkirjastada tuleval esmaspäeval.
- Kallas on lubanud, et raha hariduslepe jaoks planeeritakse 2026. aasta riigieelarvesse.

ALLIKAS: HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

oleks fikseeritud mingiski riikliku dokumendis, näiteks eelarvestrateegias,” ütles Lõhmus. „Kui ministeerium midagi lubab, siis võiks tal olla ka raha ette näidata. Siis võiks ka see allkiri meie poolt tulla.”

Hea tahte avaldusena sätestab lepe muu hulgas õpetajate neljaastmelise karjäärimudeli, kus vanem- ja meisterõpetajad saavad kõrgemat palka kui alustavad õpetajad ja õpetajad. Lepes on kirjas, et riik eraldab sel-

leks 2026.–2028. aastal lisaraha, aga omavalitsusjuhid pelgavad, et peavad alla kirjutades andma lubaduse, mida nad täita ei suuda: kui riik raha ei leia, peavad seda tegema nemad. „See pole tahtmise küsimus, see on võimaluste küsimus,” märkis Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare.

Hariduslepele alla kirjutades võtaks kohalik omavalitsus Rootare sõnul kätteta kohustuse. „Nii et põhjus on sama mis teistel kohalikel omavalitsustel: katet ei ole. Leppel pole rahalist tuge taga,” ütles Rootare.

„Kohalikele omavalitsustele ei saa panna kohustusi, mis on läbi rääkimata ja milleks pole võimekust,” ütles Vormsi vallavolikogu esimees Kata Varblane. Haapsalu linnavolikogu esimees, Haapsalu algkooli direktor

Malle Õiglas märkis, et hariduslepe on poolik: karjäärimudel on, aga rahastusmudelit pole.

Ka neljaastmelise karjäärimudeli ise on omavalitsus- ja koolijuhate sõnul küsitav. „80 protsenti õpetajatest see ei puuduta,” märkis Rootare. Kui seni on õpetajad saanud ühesugust palka, siis karjäärimudeli järgi hakkab palk aste-astmelt tõusma, aga alles vanemõpetajast alates. Kui alustavast õpetajast saab õpetaja, siis tema palk ei tõuse.

Lääne-Nigula vallavolikogu liige, Oru kooli direktor Andres Kampmann ütles, et koolijuhate ei kirjutaks ta just selles leppele alla. „Alustava õpetaja palk ei saa olla sama kui staažikal õpetajal, kes tõenäoliselt on tema juhendaja,” märkis Kampmann.

Hierarhia peaks Kampmanni sõnul algama esimeselt trepiastmelt, õpetaja järguga pedagoog peaks saama kõrgemat palka kui alustav õpetaja, sest just esimesi on koolides kõige rohkem. „Meisterõpetajad säraavad üle maakonna, sest see on nõuetes sees, aga see, kes koolimajas särab, sellega ei juhtu midagi, teda see lepe ei puuduta,” ütles Kampmann.

Teiseks ei saa Kampmann nõus olla klassijuhatajatasuga, see justkui ei olekski töö. Hariduslepe sätestab vaid, et klassijuhatajatasu üle otsustab koolijuhataja ja tasu peab olema õiglane. „Mis on õiglane?! Jätta klassijuhatajatasu nelja tuule kätte – see ei ole hea,” ütles Kampmann.

KAIE ILVES

● JUHTKIRI

Küsitav mudel

Kui üle 60 kohaliku omavalitsuse ei kirjuta haridusleppetele alla, on haridus- ja teadusminister Kristina Kallasel probleem. Kuigi leppes on selgesti kirjas, et aastatel 2026–2028 annab riik raha, et rakenduks õpetajate karjäärimudel ja pedagoogide palk aste-astmelt tõuseks, ei veena see omavalitsusjuhte. Vallavanemad ja volikogude esimehed eeldaks, et raha, mida õpetajatele lubatakse, oleks fikseeritud vähemalt mingiski riiklikus dokumendis, näiteks eelarvestraategias.

Võiks arutleda, kui õigustatud see eeldus on, kui arvestada, et lepe on ennekõike hea tahte avaldus, aga mitte see pole tähtis. Kui üle 60 kohaliku omavalitsuse leppetele alla ei kirjuta, siis ei ole probleem mitte ainult haridusministril, vaid ka riigil. Kui kohalikud omavalitsused riiki ei usalda, siis nii on, ja asi ei ole haridusleppes, mis peaks sõlmitama eeskätt õpetajate, mitte kohalike omavalitsuste huvides.

Kahjuks ei teeni lepe ka õpetajate huve. Kui tähtajatuna välja kuulutatud streik jaanuaris lõppes, siis loodetud palgatõusust jäid koolmeistrid ilma, aga pidasid sellest tähtsamaks töötingimusi, -koormust ja muu hulgas ka karjäärimudelit, et lõpeks olukord, kus algaja (keskharidusega) õpetaja saab sama palju palka kui magistrikraadiga staažikas pedagoog.

Hariduslepe sätestabki neli astet – algaja õpetaja, õpetaja, vanemõpetaja ja meisterõpetaja –, aga loodetud palgalisast jääb lõviosa õpetajatest jälle ilma. Kui algajast õpetajast saab õpetaja, siis palk ei tõuse, selleks peaks ta saama vanem- või meisterõpetajaks. Ideaalses maailmas ehk töötaksidki koolides ainult vanem- või meisterõpetajad, aga aeg on näidanud, et nii see ei ole. Neljaastmeline karjäärimudel pole midagi uut. Seda on rakendatud ja elu näitas, et korralikku palka saavaid vanem- ja meisterõpetajaid (kunagi õpetaja-metoodikuid) oli koolides üks-kaks, kui sedagi. Kõik ülejäänud olid lihtsalt õpetajad. Milleks meile mudel, mis ei anna suuremale osale pedagoogidest mitte midagi?

● TEISED LEHED

Vaesus on varjatud nähtus

VIRUMAA TEATAJA. Hiljutisest uuringust selgub, et 2023. aastal elas suhtelises vaesuses 20,2 protsenti ja absoluutses vaesuses 2,7 protsenti Eesti elanikkonnast. Kusjuures Lääne-Virumaa paistab maakondade võrdluses üks õnnetumaid: meist veel nukram on seis vaid Ida-Virumaal, kirjutatakse ajalehe juhtkirjas. Kui varem oli kuvand, et vaesus kummitab pigem Lõuna-Eestit, siis nüüd pitsitab idapoolsetes maakondades.

Eesti tuleb samast NSV Liidust, kust Läti ja Leedu, aga ka näiteks Moldova või Kõrgõzstan. Kui võrrelda viimastega, siis meil läheb väga hästi, kui aga Ida-Euroopaga, kus kuni 1990ndate alguseni valitses teatavasti samuti vaesuse sotsialism, siis...

Miks on Eestis tekkinud olukord, kus väga paljud on palgavaesed? Kindlasti on üks suur probleem selles, et Eestis on balans paigast ära majanduslikku lisaväärtust andvate töökohtade ja vahendusteenuste vahel.

Vaesus on üks varjatud asi. Keegi sellest hõiskama ei kipu. Linnapildis pole märgata, kui tühi kellegi köht on, kui soe kellegi kodu. Statistika toob varjatud mured päevavalgele ja nii jõuavad need ka linna-, valla- ja riigivalitsuseni.

● LAUSELAEN

„Pole tähtis, kas oled suur või oled väike, aga me oleme teie jaoks olemas, teie soovetäitmas, teie jaoks jõulurõõmu ja -rahu toomas.”

Jõuluvana Eddy. Lääne Elu, 3. detsember 2024

Ärge sulgege Läänemaa korrespondendipunkti!

Kui planeet Pluuto oleks mõistusega olend, olnuks ta jahmunud, kui Maa astronoomid ta päikesesüsteemi planeetide seast välja arvasid. Kas ma polegi siis enam täisväärtuslik planeet, võinuks ta mõelda.

Nüüd on Pluuto rollis Läänemaa korrespondendipunkt, mille Eesti rahvusringhääling (ERR) on otsustanud sulgeda. Läänemaa (ja muidugi ka Hiiumaa) polevatki enam need „õiged” kohad, millele ERRi päike paista võiks.

Loomulikult võivad ERRi töötajad käesolevat lugu võtta mingisuguse ärapanemisartiklina, sest selle on kirjutanud teise meediamaja ajakirjanik. Kuid see pole nii – ERRis tehakse palju häid asju ja mindki kutsutakse aeg-ajalt sinna rääkima. Saatejuhid on valmistunud ega lase jutul läminaks muutuda.

Ent Läänemaa korrespondendipunkti sulgemine on miski, mis vajakommenteerimist. Kuskilt otsust on arusaadav ERRi uudistetoimetuse juhi Anvar Samosti jutt, et uudistetoimetuse peab läbi ajama sadade tuhandete eurodega vähem kui varem. Samost ei ole võlur, kes torukübarast eurosid välja tõmbab, keegi saanuks kärpimisotsusega pihta niikuinii.

Siiski, siiski – kättesaadava info kohaselt on Läänemaa korrespondendipunkti sulgemisel vähemalt kolm mõõdet. Üks on otsuse sõnastus – miks oli just Läänemaa (mõistagi ka Hiiumaa) see, mis sulgemiseks välja valiti. Vaata, kust otsast tahad, aga ikka ei saa lahti muljest, et Läänemaa ja Hiiumaa on teiste Eesti maakondadega võrreldes kuidagi alaväärtuslikud. Ning Juhan Hepner tegi järelikult oma tööd halvemini teistest maakondlikest korrespondentidest. Kumbki järeldus ei vasta muidugi reaalsuses tõele.

Nii polegi imestada, et Läänemaa kultuuritegelased ja omavalitsusjuhid teevad üleskutseid ERRile kor-

ERKKI BAHOVSKI
kolumnist

respondendipunkt alles jätta. Nende mure Läänemaa uudiste vähenemise pärast on mõistetav ja viibki teise mõõtmeni ehk küsimuseni, kuidas katta edaspidi Lääne- ja Hiiumaa uudiseid.

Ma ei saa teada, mis kaalutlustel valiti välja just Läänemaa korrespondendipunkt – lähedus Tallinnale ei saa olla argument, sest Paide ja Rakvere on Tallinnast umbes sama kaugel kui Haapsalu. Eriti suure küsimärgiga on Hiiumaa – katsugem arvestada, kui kaua lähene korrespondent- autol Tallinnast Hiiumaale jõudmiseks. Tallinnast Rohukülla sõidab veidi üle tunni. Kui eeldada, et saab kohe laevale, läheb veel poolteist tundi. Laias laastus peab arvestama, et Tallinnast Hiiumaale sõidab kolm tundi (eeldusel, et saab kohe laevale). Enamasti saab meediasündmusi planeerida, aga kui juhtub midagi ootamatut – suurõnnetus, hübridsõda Läänemerele jms –, siis kuidas katvab ERR sellele reageerida? Kas professionaalset kaamerat hakkab asendama mobiiliga tehtud videopilt? Või on ERRil kasutada helikopter?

Lisaks muidugi asjaolu, millele viitasid ka kultuuritegelased – kohapealne korrespondent on oludega kursis, teab inimesi ja nendevahelisi suhteid. Tallinnast tulnud ei taipu neid nüansse – uudis saab tehtud, aga mis kvaliteediga, on iseküsimus. Kahtlemata on korrespondendil ka oma

● **Või tuleks see üleskutse suunata kuhugi kõrgemale, kellelegi, kes otsustab, kui palju ERR raha saab?**

sümpaatiad ja antipaatiad, aga selleks ongi Tallinna kontor, kes suudab korrespondendi tööd jälgida ja seda vajadusel korrigeerida. Internettiajastul läheb üha enam hinda kohapealsus ja kui kaob Lääne- ja Hiiumaa korrespondendi pädevus, ei võida sellest keegi.

Kolmas mõõde on seotud ERRi tervikpildiga. ERRi nõukogu esimees Rein Veidemann on öelnud, et ette on kirjutatud kärpimisvajadus umbes kahe miljoni euro ulatuses. Seega pole uudistetoimetuse ainus, mis pihta saab. Kuid uudised peaksid olema viimased, mida kärpekirves tabab. Uudised on ERRi tugevus, need on originaalsaadet, mitte kuskilt võetud frantsiis või tõlked portaalides. Mina vaatan õhtuti alati „Aktuaalset kaamerat” ja ilma maakondlike uudisteta (ehkki ma saan palju ka Postimehest) oleksid minu teadmised Eestist palju väiksemad. Just kaamera ja professionaalse reporteri kohalolek igasugustest maanurkadest vähendab Tallinna-keskust ja suurendab regionaalset tasakaalustatust.

Ma ei saa ega tahagi ERRile ette öelda, kuidas nad oma raha peaksid kasutama. Aga küsimused tekivad. Näiteks küsimus ERRi uuest majast, mida hakatakse ehitama kultuurkapitali rahaga. Ehkki ma olen nõus sellega, et Tallinnas Faehlmanni tänaval asuv telemaja on kohati kui pommiauk, tasuks ikka mõelda, kas paigutatav raha betooni kaalul üles uudistekajastuse. Nii et, ERR, võibolla mõtlete veel, kui selle otsuse teete? Või tuleks see üleskutse suunata kuhugi kõrgemale, kellelegi, kes otsustab, kui palju ERR raha saab?

Vaimse tervise mured saavad kohalikul tasandil leevendust

Vaimse tervise muredega maadlevad väga paljud Eesti inimesed. Kurvastaval kombel on taoliste probleemidega üha enam hädas lapsed.

Noorte seas on aina rohkem kliimaärevust – tunnet, et nad pärivad maailma, mis on täis kriise ja katastroofe. Kliimamuutuste ja ülemaailmsete kriiside tõttu muretsevad nad oma tuleviku ja võimaluste pärast, mis tõstab ärevuse ja depressiooni taset. Nii laste kui ka täiskasvanute vaimset tervist mõjutab veel mõnda aega selja taha jäänud koroonapandeemia ja muidugi sõda Euroopas ning sõjalised konfliktid maailma teistes piirkondades. Liigne nutiseadmete kasutamine ja nutisõltuvus jätab samuti oma jälje, eriti lastele.

Kahjuks pole ühiskonda ruuva- te probleemide lahendamisel veel niipea lootud ja kliima muutudes võivad pinged hoopis kasvada. Väga tõsine on ka eakate üksinduse probleem. Lisaks vajab parandamist paljude lastega perede vaimne heaolu – inimeste tundeid ja igapäevaelu mõjutavad stress ja majanduslike raskuste koorem.

Seetõttu on igati tervitatav, et riik laiendab kohalikul tasandil vaimse tervise teenuseid. 20. novembril kii-

ZÜLEYXA IZMAILOVA
riigikogu liige (SDE)

tis riigikogu heaks sotsiaalhoolekande seaduse muudatused, mille alusel jagab riik järgmisel aastal uutelt ja võrdsetel alustel omavalitsustele raha vaimse tervise teenuste pakku- miseks.

Paljudele omavalitsustele on olnud probleemiks teenuste ebaühtlane ja ebajärjepidev rahastamine. Kui seni pidid nad vaimse tervise teenuste tarbeks raha riigilt taotlema ja enamasti toimus põhimõte „kes ees, sees mees”, siis edaspidi saavad kõik vallad ja linnad raha omavalitsuste toetusfondi kaudu. Arvestuse aluseks on elanike arv ja võitjateks ennekõike väiksemad omavalitsused. Senise taotlusvooruüste süsteemi võttis riigikontroll kokku nii: „Kiired jalad ega nobedad näpud ei saa olla toetuse andmise mõõdupuuks.”

Alates jaanuarist saavad linnad ja vallad ise autonoomselt otsustada, milliseid teenuseid nende elanikud enim vajavad. Sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo nimetas riigikogu ees teenuseid, mida omavalitsused abi vajavatele inimestele pakku- da saavad. Sellesse loetellu kuuluvad psühholoogiline nõustamine, vaimse tervise kriisinõustamine, pereteraapia, hingehoidlik nõustamine, grupi-

teraapia lastevanematele, kogemus- nõustamine, leinanõustamine, loov- teraapia ja mänguteraapia.

Eesmärk on teha n-õ lihtsamad teenused inimestele kodu lähedal kättesaadavamaks, et väiksemad vaimse tervise hädad ei areneks raskemate diagnoosideni, kus tekib vajadus juba kliinilise psühholoogi või psühhiaatri järele. Kui inimesed ei saa õigel ajal abi, siis probleemid süvenevad, sellega kaasnevad ka suuremad tervise- ja sotsiaalkulud. 1. jaanuaril jõustuv seadus pole võluvits inimeste vaimse heaolu tagamisel – rahastamine võiks olla oluliselt suurem ja mõõda ei saa vaadata ka teravast spetsialistide puudusest –, aga kahtlemata on tegu positiivse muudatusega. Laste paremat vaimset ja ka füüsilist tervist teenib samuti tervise- minister Riina Sikkuti algatus piirata järgmisest õppeaastast põhikooli- õpilastel koolis nutiseadmete kasutamist. Mõned Eesti koolid on seda juba teinud.

Vaimne tervis on ühiskonna hapanik. Kui seda ignoreerime, riskime kaotada võime toetada iseennast ja üksteist. Lapsi ei tohi jätta kliimaärevuse keerisesse ega eakaid üksindu- se vaikusesse.

Läinud talvel korraldati Vormsil võsaviillemite tabamiseks mitu ühisjahti.

KAIRE REILJAN

Jahimehed ei pea hundijahi peatamist õigeks

Tallinna halduskohus peatas kohtumenetluse ajaks hundijahi, jahimehed sellist otsust heaks ei kiida.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

MTÜ Eesti Suurkiskjad pöördus Tallinna halduskohtu poole keskkonnaameti hundi küttemisrahu 2024/2025 korralduse vaidlustamiseks ja esmase õiguskaitse korras hundijahi peatamiseks. Kohus rahuldab esmase õiguskaitse kohustuse taotluse ja peatas hundijahi kohtumenetluse ajaks. Kohus leidis, et jahi jätkumine võib kaasa tuua pöördumatuid tagajärgi Eesti hundipopulatsioonile, mille hilisem kõrvaldamine oleks oluliselt raskendatud või võimatu.

Jahimehed pole kohtu otsusega nõus. „Kohus on seega öelnud, et kõige tähtsam on hunt. See, millist kahju saavad lambakasvatavad, kohut piisavalt ei huvita,” nentis Läänemaa jahindusklubi Endrik Raun.

Teadmatust tekitab segadust

„Meie probleemid algavad sellest, et me ei saa enam aru, palju meil hunte tegelikult on,” ütles Raun. „Kui keskkonnaagentuur räägib aasta alguses, et meil on kuni 47 pesakonda hunte ja me peaks küttema vähemalt 200 looma, siis novembri alguseks jõuti jutuni, et meil on 25–27 hundi-

VALERI ŠTĚRBATŔH

karja ja tehti ettepanek 90 hundi küttemiseks. Siit tulebki välja, et me ei tea, kui palju meil hunte on. Aga seda näevad kõik, et hundid jooksevad teede ääres, inimesed filmivad autoakendest. Silmnähtavalt on hunte palju.”

Rauni sõnul tuleb leida tasakaalupunkt. „Huntide arvukus peab olema selline, mis meie põllumajandust ei kahjusta,” lausus Raun. „Tegeleme praegu peenhäälestusega, nagu üks peaminister kunagi on öelnud, aga peaksime teda [hunti] ikka ohjama ja hoidma lambakarjad terve. Kuid meie uurime, kas on 27 või hoopis 28 pesakonda! See on natuke naljakas.”

Seda, et hunte on palju, nendib ka Turvalepa lambakasvataja

Argo Jõesoo. „Ma ei ole nii hundivastane, et kõik tuleks maha tappa, aga neid on praegu ikka palju. Ja nad on väga nahaalseks läinud,” tõdes Jõesoo.

Alles nädalavahetusel õnnestus Jõesool üks hundirünak nurjata. Keset päeva tuli võsaviillem lambalauda lähistel 250pealist lambakarja rappima. Et aga inimesed olid lauda juures tegutsemas, pages inimesi märganud hunt minema. „Ju me siis nii palju takistasime, et ta [puretud lammast] sööma ei saanud hakata. Läks õnneks, rebitud looma saab tõenäoliselt ravida,” ütles Jõesoo.

Jõesoo hakkas lambaid pidama 2011. aastal. „Kõige hullem oli kolm-neli aastat tagasi, kui minul võeti üheksa, teisel lambakasvatajal kümme ja kolmandal talumehel murti vasikaid,” loetles Jõesoo tema ümbruskonnas toimunud hundirünakuid.

Sel aastal on Jõesoo hundikahjud üldiselt väikesed – kevadel murti kolm lammast, nüüd rapi ühte looma. Praegu saab Jõesoo lambad juba lauta jätta. „Sina pole hundid veel trüginud,” nentis Jõesoo.

„Räägitakse, et kui hunte vähemaks võtta, siis šaakalid hak-

kavad vohama,” lausus Jõesoo. „Täitsa reaalne.”

Kohus nentis, et kui huntide küttemissurve on liiga suur, võib see viia võõrliigi šaakali vohamiseni Eestis ja huntide tekitatud kahju kariloomadele võib küll väheneda, asub suure tõenäosusega kariloomadele kahjusid tekitama šaakal.

Kurvad tagajärjed

Huntide küttemise keeld võib Rauni sõnul viia kurbade tagajärgedeni. „Kõige hullem, mis võib juhtuda, on omakohus, kui lambakasvataja hukkab hundi, kes on lautade lähedal lambakarja kallale tulnud. Kaevatakse maasse ja kogu jutt,” nentis Raun. „See on see, mille vastu on ka jahimeeste selts ja kogu jahindus.”

Kohtusaaga jätkumine võib Rauni sõnul aga viia selleni, et sel jahihooajal hunte ei kütitaagi. „Hundijahi pole mingi lihtne asi. Et jaanuari keskel öeldakse, et nüüd hakake hundi küttema!” lausus Raun. „Siis peavad jahimehed selja sirgu lööma ja ütleva, et selle ajaga enam hundijahi korraldada ei saa, las ta sel aastal jääb nii, et ei kütitaagi.”

Lambakasvatajate seisukohalt on praegune seis Rauni sõ-

nul väga kurb. „Hunt ju jahimeest ei ründa, aga ajab looduse tasakaalust välja: murrab maha kitsed, põdravasikad. Ja otsest kahju kannatab põllumees,” tõdes Raun.

Aastateks 2022–2031 kinnitatud suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskava järgi peab alla aasta vanuste kutsikatega hundikarjade arv enne jahihooaega olema 20 ja 30 vahel. Käesolevaks jahihooajaks prognoosis keskkonnaagentuur huntide arvukust aga vahemikku 35–47 pesakonda. Huntide arv ületab riigi kehtestatud ülemist piiri juba mitmendat aastat.

Läänemaa jahindusklubi juht ei saa aru sellest, miks kokkulepetest kinni ei peeta. „Meil on kokku lepitud ulukite ohjamiskava, kuid see heidetakse kõrvalle ja tehakse hoopis teised otsused. Keskkonnaamet on teinud oma analüüsid, kuid need visatakse prügikasti!” kirjeldas Raun tekkinud segadust.

Tallinna halduskohtu määrus tagab, et keskkonnaameti korraldus huntide küttemiseks peatatakse lõpliku kohtuotsuse tegemiseni. See samm on oluline, et vältida olukorda, kus liigi seisund halveneb kohtuvaidluse kestel pöördumatult.

Karilaid: korralduse kärpida andis ERRile ikkagi minister

Riigikogu liige ja Haapsalu linnavolikogu endine esimees Jaanus Karilaid (Isamaa, pildil) leiab, et debatist ERRi otsuse üle peatada Läänemaa korrespondendipunkti töö on põhjendamatult välja jäetud kultuuriminister Heidy Purga (Reformierakond).

„See korraldus ERRile kärpida kaks miljonit eurot tuli ikkagi otseselt ministrilt. Ta võiks süveneda ja mitte läheneda formalistlikult,” ütles Karilaid Läänemaa Elule. „Alatu on kärpida Lää-

nemaa ja Hiiu- ja Saaremaa. Võiksime ühiselt positiivse lahenduse leida.”

Karilaid saatis teisipäeval kultuuriministrile kirja, kus palus vastata kahele küsimusele. Karilaid küsis Purgalt, kas see on kaalunud võimalust jätta rahvusringhäälingu tulevaste aastate eelarvet pigem suurendada, mitte kärpida.

Teiseks küsis Karilaid, kas minister oleks valmis kaaluma kärpe vähendamist, kui Läänemaa ja Hiiu- ja Saaremaa kohalikud omavalit-

sused rahastaksid Läänemaa korrespondendipunkti ise.

Lääne Elu küsimusele, kas see ei ohustaks Läänemaa korrespondendi sõltumatust, kui kohalikud omavalitsused seda ise rahastaks, vastas Karilaid: „Jutt, et nii kaob sõltumatus, pole siiras. Pikaajaline kümneaastane leping omavalitsustega välistaks selle teoreetilise võimaluse.”

ERR teatas läinud kolmapäeval, et peatab Läänemaa korrespondendipunkti töö ja koondab üheksa aastat ERRile tele- ja raadiouudiseid edastanud Juhan

Hepneri. ERRi uudistetoimetuse juht Anvar Samost põhjendas sulgemisotsust kärpibetega, mis puudutavad ka uudistetoimetust. „Peame sadu tuhandeid eurosid kokku hoidma,” ütles Samost Läänemaa Elule.

Kõik ülejäänud korrespondendipunktid peale Läänemaa oma jäävad alles.

Läinud neljapäeval pöördusid ERRi nõukogu ja riigikogu kultuurikomisjoni poole Lääne- ja Hiiu- ja Saaremaa omavalitsusjuhid, kes leiavad, et korrespondendipunkti olemasolu Lääne-Eestis on regiooni jaoks

kriitilise tähtsusega. Isekeskis on omavalitsusjuhid arutanud ka võimalust rahastada korrespondendipunkti tööd ise, aga pole sellist ettepanekut teinud.

Läinud reedel pöördusid ERRi juhatuse, kultuuriministri ja regionaalministri poole Läänemaa kultuuri- ja haridustöötajad palvega vaadata korrespondendipunkti sulgemisotsust ümber. Pöördumisele on alla kirjutanud 34 kultuuri- ja haridustöötajat Virtsust Vormsi ja Ristini.

KAIE ILVES

LÜHIDALT

KAIRE REILJAN

Martna koguduse kohvikus käisid vargad

Martna poe kõrval suvel kohviku avanud kirikuõpetaja Küllike Valk (pildil) avastas teisipäeva hommikul, et öösel on vargad minema viinud kohvikule kingitud televiisori, kohvimasina, kuumaõhufrititööri, komplekti nuge ja makseterminali. Viimane vedeles küll kohviku ukse taga maas, nii et seda polnud vargad lõpuks ikkagi kaasa viinud.

Vargusega tekitatud kahju on umbes 3000 eurot.

Vargad käisid öösel, sest esmaspäeva õhtul oli kohvikus koguduse liige, kes putitas nõudepesumasinat. „Kell kaheksa hommikul tuli uuesti ja siis olid asjad läinud,” ütles Valk.

Vargaid pidi olema mitu, sest suurt ja rasket televiisorit Valgu sõnul üksi minema ei tassi. Kahe kannuga kohvimasin oli sõpruskoguduse kingitud. „Kaaned olid maha jäänud,” märkis Valk.

„Nõrdimus tuleb peale,” ütles Valk. Vargad tulid tagauksest, mis oli lukust lahti. „Küllap teati, et on lahti ja küllap teati, mida otsida. Ma ei saa aru. Kui sa tahad televiisorit vaadata, siis tule ja vaata. Kui sa tahad süüa, siis tule, ma annan.”

Valk avas suvel Martna poe kõrval kohviku, kus pakub suppi, mille eest annetuskarpi pandud raha läheb kalmistuvahi palgaks.

Kaie Ilves

Virtsu-Haapsalu kuukaardi hinnatõus peetud

Regionaalministeeriumi plaan tõsta Pärnumaa (sh Virtsu-Haapsalu liini) kuupileti hinda 66 protsenti lükkab tõenäoliselt aasta võrra edasi.

„Ametlikult ei ole mitte mingit vastust, aga ministeeriumiga suheldes on jäänud mulje, et saame ajapikendust järgmise aasta lõpuni,” ütles Pärnumaa ühistranspordikeskuse juht Andrus Kärpuk Läänemaa Elule eile. „Väga tõenäoline on see, et tasuta sõidu piir tõuseb järgmisel aastal 63-lt 65 eluaasta peale.”

Kärpuki meilipostkasti jõudis oktoobri lõpus regionaalministeeriumi ühistranspordiosakonna juhi Andres Ruubase ettepanek Pärnumaa kuukaardi hinda 25 eurole tõsta põhjendusega, et teistes maakondades maksab kuupilet 25 eurot. Hinnatõus võimaldaks Pärnumaa kuupiletiga sõita ka mujal ja vastupidi.

Kärpuk sellega nõus ei ole ja vastas nii ka ministeeriumi ettepanekule. Kärpuki sõnul oleks Pärnumaal selliseid reisirajaid heal juhul mõnikümneid ja ta ei pea õigeks, et kuupilet läheb kallimaks kõigi jaoks. „Küll aga oleks võimalik kehtestada eraldi 25eurone kuupilet,” ütles Kärpuk.

Kui kuupileti hind kerkiks regionaalministeeriumi tahetud 66 protsenti ehk 15 eurolt 25 eurole, siis Kärpuki hinnangul ei tooks see ka riigikassasse suurt midagi ja hinnanguliselt 130 000 eurot hinnatõusu pealt aastast ei lahendaks mitte ühtegi probleemi, kui puudu on kümneid miljeoneid.

Kaie Ilves

● ÕPETAJA ALGATUS

Taebbla kool korraldab viienda matemaatikaolümpiaadi

Taebbla koolis toimus teisipäeval viiendat korda matemaatikaülesannete lahendamise võistlus, osa võtsid kõik Lääne-Nigula valla koolid.

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

„Matemaatikapäeva idee eestvedaja on matemaatikaõpetaja Hannes Saarsoo,” ütles Taebbla kooli direktor Jaanus Mägi.

Suure lahendusvõistluse sissejuhatusesse korraldas innovatsioonikeskus Innokas valla eri kantidest kohale sõitnud õpilastele viis töötuba, millel igauhul oli siiski ka mingi seos matemaatikaga.

Kooli aatrium oli muudetud mehaanika töötoaks ja seal panid õpilased kokku autosid, saalis püstiti roboteid ehitades inseeeriaga, koolimaja teisel korrusel tegeleti kosmonautika ja keemiaga, arvutiklassis õpetati valgusfoore tulesid vilgutama. Innoka vägesid juhtis Uuemõisast Ristile laienenud innovatsioonikeskuse eestvedaja Angela Leppik.

„Siin on kosmoseteema – et millisest materjalist peaksime ehitama kosmoselaeva,” ütles Innoka lektor Tiit Aedmäe oma töötoas toimuvat selgitades. „Üheksa erinevat materjali, praegu toimuvad lõõgitudid.” Aedmäe sõnul on oluline, et kosmoseparaadi ehitamiseks valitaks selline materjal, mis taluks kokkupõrget kosmoseprügiga. Ja prügi on aastate jooksul kosmosse tekkinud väga palju.

Arvutiklassis oli oma töötoa avanud Innoka lektor Indrek Karo. „Hetkel panevad nad tööle lambid, seejärel programmeerivad need vilkuma ja kui hästi läheb, teevad lõpuks valmis valgusfoori. Aga see sõltub sellest, kui kaugele nad oma tööga jõuavad,” selgitas Karo.

Koole tuleb riburada juurde
Innokas keemiatunde andev Pille Alekand õpetab keemiat ka Haapsalu kutsehariduskeskuses ja Taebbla koolis. Teisipäevases keemiatunnis olid Alekandi käe all tegutsemas kuuenda ja seitsmenda klassi õpilased. „Nemad pole keemiat veel õppinud, nüüd said aimu. Tegemise esime-

Keemiaõpetaja Pille Alekand õpetas lastele keemiatrikke, mida need kodus õdedele-vendadele saavad näidata.

URMAS LAURI

si keemiakatseid aluse, happe ja universaalindikaatoriga,” selgitas õpetaja Alekand ja tõlkis seejärel öeldu arusaadavasse keelde, et need olid kodused katsed äädikaga ja soodaga.

Alekandi sõnul saavad nüüd tema tunnis olnud õpilased kodus oma õdedele-vendadele keemiatrikke näidata.

Kui kell hakkas 11 saama, olid kolmes klassiruumis eri vanuserühmade õpilased end matemaatikaülesannete lahendamiseks valmis seadnud.

Kalkulaatoreid ja mobiile kasutada ei või, aega on kaks tundi, selgitas Taebbla kooli matemaatikaõpetaja Hannes Saarsoo võistlustingimusi. „Ei ole mõtet kiirustada, kiirus ei anna teile lisapunkte ega mitte midagi. Kaks tundi on aega, rahulikult saate teha,” lausub Saarsoo. „Kui vahepeal tundub, et juhe jooksis kokku, võtke jalg juhtme pealt ära, vaadake aknast välja, puhake veidi ja vaadake [oma ülesannete lahendused] uuesti üle. Kiirus ei maksa midagi,” soovitas Saarsoo.

„Viies kord, suur juubel,” ütles direktor Jaanus Mägi Lääne Elule. „Esmakordselt võtsid osa kõik valla koolid.”

Mägi meenutas, et esimesel korral alustas Taebbla kool matemaatikapäeva koos Paliverega, aga viimasel kolmel korral on koole riburada juurde tulnud. Tunamullu lisandusid Oru, Martna ja Kullamaa ning mullu Noarootsi õpilased. Tänavu liitus ettevõtmisega ka Risti kool. „Niimoodi ta kasvab, tänavu olid kõik kohal,” nentis Mägi. Nii saabki öel-

da, et tegemist on Lääne-Nigula valla matemaatikaolümpiaadiga.

Esinejate asemel töötoad

Viimasel paaril matemaatikapäeval on nn soojenduseks kuulatud huvitavate külaliste põnevaid loenguid. Tunamullu esines õpilastele füüsilis, teaduse populariseerija ja telesaate „Rakett 69” saatejuht Aigar Vaigu, mullu aga Läänemaal pärit tarkvaraarendaja Targo Tennisberg. Tänavu panustati käelisele tegevusele, osalemisele Innoka töötubades.

„Muidu on meie koolis nii, et kõik klassid lahendasid ülesanneteid, ka algklassid,” ütles direktor Mägi. „Teine tund oli matemaatika lahendamise tund, seal selgitati välja klassi parim. Nüüd algas ülesannete lahendamine ja seal selgitatakse parimad välja koolide vahel. Ja üheksanda klassi parim saab Mullo preemia, 500 eurot.”

Parimale noorele matemaatikule pani taas 500eurose preemia välja ettevõtja, Taebblas tegutseva transpordifirma omanik Jaak Mullo – parim noor matemaatik saab viie kuu jooksul stipendiumiks sada eurot. „Mullo oli esimesel korral seda nõus maksma ja on jäänudki maksma,” tunnustas Mägi ettevõtjat.

„See on suur raha, laste jaoks väga suur raha!” nentis Mägi. „Tööpolest, põhikooli kiitusega lõpetanu saab vallalt preemiaks 300 eurot. Matemaatika on ju tehnika alus.”

Ülesanded, mida õpilastel võistu lahendada tuleb, valib Saarsoo. Talle tulnud matemaatikapäeva mõte sellest, et maakondades toimuvate pärisolümpiaadide ülesanded on koostanud Tartu ülikool ja tase on aetud ülemäära kõrgeks. See omakorda on aga põhjastanud selle, et olümpiaadidele osavõtt on niigelas läinud – mida sa lähed, kui ei oska mitte midagi teha.

Saarsoo tahabki pakkuda väikestele koolidele välja lihtsamat varianti, et hammas peale hakkaks.

Kui esimesel aastal ajas Saarsoo ülesannete taseme liiga kõrgeks, siis järgmistel kordadel on ta naaberkoolide matemaatikaõpetajate sõnul valinud sellised ülesanded, mis on enamikule osalejast jõukohased. Ja viiendat korda toimunud matemaatikapäeva järel võib tõdeda, et Saarsoo idee on täistuuridel käima läinud.

Taebbla kooli matemaatikapäeva on märgatud – tunamullu nimetati matemaatikapäev Lääne-Nigula valla aasta haridusteoks.

Kolleksionärid tõid ARSi keraamika näitusele

Kunagi tegutsenud kunstikombinaadi ARS 80. sünnipäeva puhul tõid haapsallased Tiina Tõnisma ja Vilve Virro ARSi kunstnike keraamika oma kogust raamatukokku näitusele.

80 aastat tagasi tarbekunsti keskuseks asutatud ja vahepeal kunstikombinaadi ARS nime kandnud asutus koondas oma tipphetkel keraamika, naha, metalli, tekstiili, dekoratiivkudumise, kujundus- ja monumentaalkunstiateljeesid. Neist keraamikaatlejee rajati 1948. aastal. ARSis toodetu polnud küll päris ainulaadne, aga oli siiski omanäoline, sest tiraažid olid väikesed ja valmistatu erines nii väljusest kui ka kvaliteedilt tööstustoodangust.

Tõnisma vanim ARSi vaas on pärit 1960. aastatest. Sellest vaa-

ARSi keraamika jõudis raamatukokku kahe kollektsionääri kogust.

ANDRA KIRNA

sist on alguse saanud ka tema keraamikavaimustus. „Emaga käisime rongiga Haapsalust Tallinnas, kindlasti Pärlis kohvikus ja ARSi poodides – üks ARSi pood oli Pika ja Hobusepea tänava nurgal, teine Võidu väljakul. Vahel harva ostime midagi, sest need olid nii kallid. Käisime ainult imetlemas,” meenutas Tõnisma.

Hiljem, pedagoogilise instituudi tudengina, käis Tõnisma neis poodides sageli. „Stipipäevaks olid need asjad ikka ära müüdnud, sest neid oli nii vähe. Olid teatud päevad, kui kaup tuli, siis ikka midagi sai,” meenutas ta.

Hiljem, kui reisid viisid Tõnisma Soome, leidis ta sageli ARSi keraamikat vanakraamiturgetelt. „Eesti keraamika – AR-

Si vaasid – euro või paariga. Ma lihtsalt pidin need ära päästma,” ütles ta. Viimane leid oli aga suur pruun vaas Haapsalu Humanast.

Virro hakkas esmalt ostma lillepotiümbriseid. „Mul on palju potililli ja tõesti tahtsin, et neil oleks ilusad potid ümber. Kui meenutada, mis need siis maksid! Vaatasin just nüüd, et Georg Bogatkini suur kauss kandis hinnasilti 14 rubla 90 kopikat. See oli rohkem kui kümnendik mu selle aja palgast,” ütles Virro.

Nii mõnegi näitusel oleva vaasi juures on ka autori nimi, aga mitte kõigi. „Noore inimesena ei mõelnud ma kuigi palju sellele, kes need ilusad asjad on teinud,” tunnustas Virro. Nüüd tagantjärele on aga autorite nimesid päris keeruline leida.

Mõned autorid on kollektsionärid suutnud siiski tuvastada. Vitriinides on üsna mitu Anne Keegi vaasi, Kersti Karu pisiplastikat, Ellinor Piipuu naisefiguur ja Asta Söödori loomingu.

ARSi keraamikat ei hinnatud aga mitte ainult aastate eest. Antikvariaatides liigub neid siiani ja sugugi mitte vähem kaalukate hindadega kui nende loomise ajal.

Kuigi kunstikombinaati sellisel kujul pole enam 1992. aastast, on ARSi kunstilinnakusse Tallinnas Pärnu maanteel koondunud päris suur hulk kunstnikke – on ateljeesid, on näitusi, korraldatakse töötube ja saab osta kunstnike loomingut.

ANDRA KIRNA

● MUUSIKAKOOL

Cyrillus Kreeki meenutati omaloomingulise kontserdiga

Haapsalu muusikakoolis tähistati teisipäeval Eesti muusikaloo ühe alustala, Läänemaalt pärit Cyrillus Kreegi 135. sünniaastapäeva.

AIVO PALJASMAA
info@le.ee

Kreek sündis 3. detsembril 1889 Võnnus ja suri 26. märtsil 1962 Haapsalus. Muusikakoolil täitus hiljuti 70. tegevusaasta, Kreegi nime kannab õppeasutus 2014. aastast.

Cyrillus Kreek on Eesti muusikalukku läinud viljaka heliloojana. Koorimusiikat on ta loonud üle tuhande laulu. Lisaks rahvusromantilisele loomingule nagu näiteks „Meil aiaäärne tänavas” lõi ta hulgaliselt vaimulikke rahvalaule nagu näiteks „Ma tulen taevast ülevalt”. Kreegi loomingut tippteoseks peetakse „Requiem C-mollis”, mis oli esimeseks reekviemiks kodumaises muusikas, algselt eestikeelse tekstiga.

Lisaks koorimusiikale lõi Kreek palju orkestrisüite ja ansambli muusikat. Eriti hindas ta puhkpilliansambleid.

Pärast noorusaastate õpinguid Peterburis ja tegutsemist Tallinnas tuli Kreek tagasi Läänemaale, kus oli Haapsalus aastakümneid ka muusikaõpetaja. Omal ajal võis kohata inimesi (mõnda ehk siiani), kes toonitasid, et nendele on laulmist õpetanud Kreek isiklikult. Ka mõni mitte viisi pidav meenutaja ütles seda uhkusega hääles.

Suure muusikamehe sünnipäeva tähistati meie muusikakoolis omaloomingulise kontserdiga. Klaveriõpetaja Elen Rimmel on juba aastaid ergutanud oma hoolealuseid tegelema omaloominguga. Kolleeg Mart Kuus on asunud nüüd teda igati toetama.

„Tänased esinejad on kõik algajad ja teevad oma improvisatsioonides esimesi samme,” tutvustas Rimmel õpilaste etteasteid.

Esimesena astus publiku ette 3. klassi õpilane Aleks Oskar Joonasing, kes õpib tegelikult akordionimängu. Klaveril esitatud omaloominguline pala „Kivikamakas” kõlas madalas registris, valitsesid jõulised noodid.

Hannes Vaksman (4. klass, kitarr) harjutab improvisatsioone klaveril juba teist aastat Rimmeli õhutusel. Sedapuhku väljendas ta end poisina hilises linnas, kus võib juhtuda mõndagi põnevat. Loo nimi oli „Õhtu linnatänavail”.

Kepsakus ja lüürika

Johanna Vallik, kes 4. klassis õpib klaverit ja kelle sõrmitsemine klahvidel tunduski seetõttu veidi vilunum, esitas pala „Sügisõhtu pimeduses”. Rimmel iseloomustas eelnevalt oma hoolealuse etteastet, et pimeduses ei näe me hästi, aga see-eest kuuleme paremini: „Võib juhtuda midagi müstilist, mida me ette ei tea.”

Kui siiani täitsid kuulajate meeli küllaltki sünged toonid, siis järgmisena esinenud 3. klassi õpilane Uku Suislep tõmbas karmoškala valla omaloomingulise pala „Ootamatu saatus”.

„Algul ei teadnud ma ette, kas tuleb kurb või rõõmus pala,” iseloomustas artist improvisatsiooni. Tegelikult pakkus esitatu kuulajatele vahelduvaid meeleolusid, kus kepsakus läks üle lüürikaks ja vastupidi. Pala oli hoogne ja pill kõlas kindlalt. Pilliks oli Venemaa vabrikus toodetud karmoška ja kuigi Suislep õppis

Uku Suislep tõmbas karmoškala valla omaloomingulise pala „Ootamatu saatus”. AIVO PALJASMAA

varem kitarril, on ta nüüd õpetaja Enrik Visla innustamisel pühendunud karmoškamängule. Nimetatud palaga on ta Viljandis toimunud konkursil preemiagi saanud ja esinenud Viru Folgil.

Treener klaveri taga

Viimaseks astus publiku ette Peeter Nelis, keda avalikkus teab teeneka vehklemistreenerina ja kes kuu lõpus saab 71aastaseks. Kümmeaasta aasta eest leidis ta end taas klaveri tagant. Nimelt oli Nelis lapsepõlves alustanud muusikakoolis õpinguid, kuid siis tuli valida spordi ja klaveri vahel. Vehklemine jäi peale, kuid pool sajandit (!) hiljem kisus teda jälle pilli taha.

Rimmeli innustusel on vehklemismeistri lapsepõlvekiindumus taas helisema läinud ja sedapuhku kandis ta ette oma nägemuse kevade saabumisest.

„Selles loos on pearõhk mustadel klahvidel, mida ma kasutan valgetest enam,” iseloomustas Nelis esitamisele tulevat pala. „Kevadveed” töidki kuulajate ette pildi varakevadisest ajast, kui päike hakkab üha enam mõju avaldama. Algul tilguvad räätad ikka tilk, tilk!, seejärel hakkab mööda maapinda liikuma väike veenire. Nirest kasvab oja ja lõpuks juba hoogne jõgi. Merre jõudes muutus see ka klaveriklahvidel aina võimsamaks, et siis lõpuks keset ääretut vetevälja jälle märkamatuks hajuda.

Nelise igati meisterlik esitus lõpetas ka meeleoluka kontserdi. Kokkuvõttes sai Cyrillus Kreegi loominguline vaim igati väärikalt tähistatud.

● LÜHIDALT

ANDRA KIRNA

Urmas Lüüs saab kunstnikupalga

Haapsalus kunstnikuteed alustanud Urmas Lüüs (pildil) on üks viiest Eesti kunstnikust, kes hakkab 2027. aastani saama kunstnikupalga.

Lüüs töötab ehte, skulptuuri, installatsiooni, kirjutamise, muusika ja teatri vallas. Ta on õppinud sepa-kunsti ning loonud suuremõtmelisi installatsioone ja lavastusi. Tema isikunäitused on sageli jutustava koega, luues ruumilisi keskkondi, kus justkui keegi on elanud, olnud ja käinud. Ruumidesse tekivad nihked, katkestused, võimatused, mis loovad poeetilise ja kujundliku tasandi.

Eesti kunstnike liidu komisjon määras 2025.–2027. kunstnikupalga saajateks lisaks Lüüsile Marten Esko, Laivi Suurvälja, Timo Tootsi ja Johanna Ulfaksi.

Kunstnikupalga eesmärk on võimaldada professionaalsete kunstnike pühendumist loomingulisele tegevusele ja panustada seeläbi Eesti kultuuri arengusse. **Lääne Elu**

ARVO TARMULA

Hiite Maja tunnus-tas Twerdianskit

Sihtasutus Hiite Maja tunnustas pühapaikade kaardistamisele kaasa aitamise eest läänlast Lembitu Twerdianskit (pildil).

Twerdianski on kaardistanud mitmeid Kullamaa kihelkonna pühapaiku ja andnud suure panuse selle valdkonna edendamisse kogu Eestis. Tema eestvedamisel käivitati 2003. aastal maastikul asuva pärandkultuuri laiaulatuslik kaardistamine. Nii saime esialgseid andmeid paarisaastat pühapaigast. See andmestik on olnud abiks looduslike pühapaikade kaardi loomisel ja ka edasiste uuringute korraldamisel. **Lääne Elu**

Lääne-Nigula korraldab luulekonkursi

Lääne-Nigula keskraamatukogu korraldab vallaelanikele luulekonkursi, mille parimatest võrssidest ilmub sügiseks raamat.

Lääne-Nigula keskraamatukogu direktor Diana Ots ütles, et mõte luulekonkursi korraldamise kohta juba ammu. Viimaseks tõi meile Hedvig Hanson, kes pakus end raamatukokku luulet lugema ja klaverit mängima. 27. märtsi kontsert on Otsa sõnul ühtlasi ka luulekonkursi lõpupidu, kus Hanson loeb-laulab võibolla ka mõne Lääne-Nigula elaniku luuletuse.

Konkursile ootab Ots luuletusi 1. jaanuarist 24. veebruarini. „Oma lemmikud valivad raamatukoguhooldjad ja siis on žürii, aga koosseis ei ole veel teada,” ütles Ots.

Ots loodab raamatukokku luuletusi kokku saada. „Loodetavasti sügisel saame esitleda,” ütles Ots. Kuigi konkurss on Lääne-Nigula elanikele, ei hakka Ots sissekirjutust kontrollima. „Peaasi, et oleks valla seotud. Kui ikka luuletus on Nõva rannas kirjutatud, siis on see meie valla luule,” ütles Ots. **Kaie Ilves**

Kultuurikeskuses kõlavad lood ja laulud sõpradest ja sõpradelt

Neljapäeva õhtul kõlavad Haapsalu kultuurikeskuse laval Vladislav Koržetsi, Tõnis Mäe ja Ain Agana esitused lood ja laulud sõpradest ja sõpradelt.

Selles, et kolm meest Haapsalu kultuurikeskuse laval kokku saavad, on süüdi kultuurikeskuse direktor Gülnar Murumägi, sest just tema oli see, kes tegi kitarrist Ain Aganale ettepaneku sellelaadne kontsert korraldada. „Soovisin teha kontserdi seoses Riho Sibulast raamatu ilmumisega,” ütles Murumägi. Ta lisas, et Sibulat seob Haapsaluga Augustibluus, kus ta on koos Ultima Thulega korduvalt üles astunud. Kontserdi ajendiks olnud äsja ilmunud raamat „Kuulaps” saab neljapäeval kontserdi eel ka kirjastuselt Pilgrim osta.

Agan tuli Murumäe mõttega kaasa. „Tegime kunagi koos Riho ja Vladislaviga päris palju selliseid kontserte ja see formaat, mis meil oli, oli päris tore,” ütles Agan. Neljapäevalgi on Agana kõrval laval lugusid vestmas ja luulet lugemas Vladislav Koržets. Muusikuna on kooslusega liitunud Tõnis Mägi. Agana ütles, et kutsus Mäe kampa, sest on viimasega palju koostööd teinud. „Mina ja Tõnis oleme koos

Vladislav Koržets (vasakul) ja Ain Agan.

RENE JAKOBSON

salvestanud tema kolm viimast albumit,” ütles Agan.

„Ühtpidi meenutame Rihot ja teisi sõpru, kes on meie seast lahkunud, ja kindlasti kõlab Tõnisel poolt Fred Jüssile pühendatud lugu,” ütles Agan. Ta lisas, et kontserdil kõlavad laulud ka Uku Masingu, Artur Alliksaare, Ernst Enno, Viljo Kangru, Vladislav Koržetsi, Leelo Tungla jt luuletustele. Sa-

muti esitab Mägi laule oma viimaselt albumilt.

Koržets ütles, et tuli kontserdimõttega kohe kaasa. „Üks põhjus on selles, et ma igatsen ju oma hinges natuke taga seda, mida tegime koos Riho Sibula ja Ain Aganaga. Meil oli elav side,” ütles Koržets.

Kuigi idee kokku tulla sündis sellest, et äsja nägi trükivalgust Koržetsi ja Harri Rinne koosta-

Tõnis Mägi.

ERAKOJU

tud raamat „Kuulaps”, kus sõbrad meie seast lahkunud Riho Sibulat meenutavad, kõlavad kontserdil lood ja laulud ka teistelt ja teistest sõpradest. „See on ikkagi üks põlvkond inimesi, kellest juttu tuleb,” ütles Murumägi.

Milliseid luuletusi ja lugusid Koržets neljapäeva õhtul kultuurikeskuse laval loeb ja räägib, ei osanud ta veel öelda. „Vaata-

õunte pealt,” sõnas ta ja lisas, et üks kontsert sünnibki ju kohapeal ega kattu kunagi teisega. „Selliste väiksemate koosluste puhul, nagu meil Sibula ja Aganaga oli, oli väga palju improvisatsiooni,” ütles Koržets.

Õhtu kandvaks teljeks on Koržetsi sõnul põlvkonnakaaslast. „Inimesed, kes on läbi oma luule, muusika ja olemuse meie mentaalsust suurel ja olulisel määral mõjutanud,” ütles ta.

Koržetsi sõnul esindavad nad laval tahes-tahtmata oma põlvkonna vaimu ja see on põlvkond, kelle nooruses 1960.–1970. aastatel olid luule, luule lugemine ja luuletajad ülitähtsad. „Sel ajal oli Eestis luulele ääretult märgiline roll. See oli keele, teaduse, mõtteviisi manifestatsioon, meie Eesti oma olemise kinnitaja ja arendaja. Luule aitas meie rahval ellu jääda rahva ja eneseteadvusena,” ütles ta.

Eesti eripära paljude teiste maade muusikaga võrreldes ongi Koržetsi sõnul see, et eesti lauludes on väga palju kasutatud luuletajate tekste. „Läänes pole see tavaks,” lisas ta. „Aga meil on seda luule laulmist, sest meil väärtustatakse teksti,” lisas Koržets.

KAIRE REILJAN

Kui kodust kord laia maailma ...

Elmar Veskeri (1928–2017) mälestused

Kui on juba kuiva trenni tehtud, lepivad vanad tegijad kokku, et sidet soovib pidada algaja. Nii see kõik algabki, kuni oled võimeline lugema radiaatorist tulevat saadet, seda isegi juhul, kui saadet annavad kolm toksijat. Vali nendest üks rütmi järgi välja ja loe. Seda suudavad väga vähesed. Mina suutsin. Mul oli väga pikk praktika. Olin küll vana kala, kuid morse praktiseerimine viis mind kahel korral kartsa, esimene kord viis, teine kord seitse päeva.

Vangla administratsioon oli nähtavasti väga verine minu peale. Ja „lehmad“! Ega neid ei olnud üks. Kui üks vahele kukkus, saadeti kambrise teine, teenisid ülesandmise eest pakke ja lubatud peatset vabadust, sugulaste rahule jätmist jne. Keeldumise puhul oli igasuguseid ähvardusi. Kui see „lehm“ juhtus olema poliitiline, kasutati tema nõrk iseloom ära, pigistati tühjaks nagu sidrun ja piltlikult öeldes anti siis jalaga persse. Kui kaasvangid teda ise enne maha ei löönud.

Need nuhid vanglates enamas ei surnud loomulikku surma. Kuid vabaduses elavatest KGB nuhkidest on veel enamus elus. Vanglates kasutati ka elukutselisi KGB agente, kui oli tõesti vaja välja uurida midagi, mis oli selle riigi vastane (spionaaž, diversioon). Kuid minusugused, mu isa ja vennad, olid ju tavalised inimesed, kellele lihtsalt kirjutati välja toimik, et saada ilma palgata töölisi NSVL mäe- ja metsatööstuse tarbeks. Kaevandama sütt, maa-ke, kulda ja vääriskive...

Ükskord toodi meie kambrise mees nimega Bernhard Detlov. Ta rääkis puhtalt eesti keelt. Mäletan, ta oli küllaltki intelligentne. Ta kutsuti mõned korrad ülekuulamisele. Kuid need käigud olid kahtlased, sest varsti hakkas ta saama pakke, mida vangid kodustelt ei saanud (suitsovorst, kallid paberossid, šokolaad). Mehed said ülekuulamisel aru, et midagi on kusagilt läbi tilkunud. Iga mees ju teadis, kui ta oli kambris midagi niisugust rääkinud, millega uurija peale hak-

kas pressima. Ei saa ju uurija mujalt seda teada kui „lehma“ läbi. Detlovi hoiatati, anti mõista, et tal läheb kehvasti, kui veel midagi niisugust juhtub. Selle peale läksid Detlovi närvide vahetevahel sassi, hakkas norutama. Ükskord, kui ta jälle järjekordse pakki sai, keeldus ta seda vastu võtmast. Üks mees ägestus ja ütles: „Oled nuhk, tunnista üles!“

Meestest üks, vist Tordik, viskas Detlovi teki üle pea, nagu sel puhul ikka tehti. Teised löid taburetiga läbi teki vastu pead. Minu jaoks oli see veel liiga juube. Aga eks aeg ja vangielu tegid minustki mehe, kes kaabakate vastu kätt tõstis.

Kõik käis väga kiiresti, mees röökis kohutavalt ja valvur avas ukse. Oli kuulda, kuidas riivid

raksusid, mehed tõmbusid eemale, et ei teaks, kes löid.

Detlov viidi koos asjadega kambrist minema. Mitte mingisugust juurdlust selle intsidendiga seoses ei toimunud. Keegi poleks niikuinii tunnistanud. Selle jaoks see tekk selja tagant üle pea visataksegi, et tappa saaja või teinekord ka tapetav ei näeks, kes lööb. Tean, et meie all kambris keegi maha löödi. Kõik see oli julm, mis teha, reeta on veel julmem.

Kirjeldan vangipõlve sündmusi nii, kuidas nad mulle meelde tulevad. Ei oska, on võimatu neid kronoloogilise ritta panna.

Kui oli jalutamise aeg ja naised jalutasid boksides, püüdsime aknast piiluda, kes seal on ja misugused nad on. Õnneks oli meie akna eest ära kast, mis oleks välja vaatamise võimatuks teinud. Akna juures päris ligilad olemine oli keelatud. Et ei lõhuks trelle, ei peaks morsega sidet ega saaks „hobust“ teha. See oli igasuguste nipidega tehtud nõor, mille otsa sai midagi siduda.

Täna on Virtsus erakordselt ilus ilm. Tuulevaikus, päike, selge taevast. Kadakateväli – kõik lumemütsides. Värskelt sadanud lumi ja merejää sillerdab päikesekiirtes. Nagu hästi valitud jõulukaart. See-eest oli paar päeva tagasi lõuna-edela torm, vihma ja lumelõrtsi segu. Raju pani vahetevahel maja naksuma.

Armastus läbi paksude müüride

Ühe järjekordse jalutuskäigu ajal märkas in noort ilusat tüdrukut. Kes ta võiks olla ja kust kandist – käis peast läbi. Aeg andis varsti arutust. Akna pealt trellide vahelt oli võimalus käega morset anda. Üks näpp püsti – punkt, kaks näppu püsti – kriips (nn viktoriamärk). Mõistagi pidid sõbrad samal ajal ukse juures katet tegema, sõeluma ehk ukse ees liikuma.

Ega naisedki lurutanud. Kohe, kui jalutusboksi saabusid, hakkasid nad aknaid peilima. Samuti käitusid ka mehed. Selge see, et taheti naisi näha, kontakti võtta ja kirjutada. Nagu üks naljamees ütles: kas või läbi „ussi munnini“.

Järgneb.

• Vanglates kasutati ka elukutselisi KGB agente, kui oli tõesti vaja välja uurida midagi, mis oli selle riigi vastane (spionaaž, diversioon).

TEADE	ASESÕNA	NAISENIMI	JOOD	VÄIKE SÜVEND	VERSUS	MEHENIMI	KAHEKSA-	ÜHE KUU VANUNE	...KOHT
LIHA- VÕI KALALÖIK				VASALLRIIGI VALITSEJA VANAROOMAS					
PERELIHKMED			TARMUKUS OLÜMPIA-ORGAN						
NORD	MEHENIMI LAHTINE PLAADIPIRUKAS				8-PUNKTINE TRÜKKIKIRI OKSTEST MAJA				
INGLISE K EESSÕNA		INGLISE K EESSÕNA PUTKA				INGLISE K EESSÕNA VANUSES			ITAALIA HUMANISMI SUURKLUJU, POEET
KAUAAEGNE ESTOON-LANE (N+EESN)							EUROOPA PARLAMENT L. FEUCHT-WANGERI ROMAAN		
TITAAAN			KIRGIISIDE EEPOS					EHK	
MUIDUGI			EMAIL					AIDSIVIIRUS	
ISOLATSIOONIMATERJALIDE KAUBAMÄRK					EESMÄRK JUMALIK OLEND				
TURGI KEEL						EESTI END. ANSAMBEL HÜÜATUS			
KÜLA	KATARAKT ... KÕRVE			ÄKILISE HELEDUSE KASVUGA TÄHT SUGULASED					
MIDA?		PLÖKSU-MINE ATLASE TÜTAR						RIDA KOMBUCHA	
EESTI MAAKOOD			KAELAEHE ...LOOG (JÄREL-LUGU)			ET CETERA			
EESTI KOORIJUHT						VALUS!			
EESTI END. NÄITLEJA (EESN+N)						...KOHANE LONDONI LIHTRAHVA MURRAK			
PIDALITÕBI					ORJUS PÄRMIGA KÄÄRITATUD SIDRUNIKALI				VÄLINE LAAD
D NAABER	JOON, KRIIPS PEA-PARASIIT					EOSTAIM ... JONG-UN			
... AARDAM			MOOTOR-SÕIDUK GRAND PRIX						
JÄTK				USA RÄPPAR 1.					
AIA-KULTUURIDE KASVATA-MINE									

KUHU MINNA

• **KINO**
Haapsalu kultuurikeskuses:
„Wicked“ 6. dets kl 17, 7. dets kl 12, 8. dets kl 13.
„Rakett“ 6. dets kl 19.45, 9. dets kl 19.30, 11. dets kl 19.

• **KONTSERT**
Haapsalu kultuurikeskuses:
5. dets kl 19 „Sõprade lood ja laulud“ – Vladislav Koržets, Tõnis Mägi, Ain Agan. Pilet 20.90, kahele 39.90 Piletikeskuses, enne algust pilet 25.-

• **TEATER**
Haapsalu kultuurikeskuses:
6. dets kl 11 Goltsman Ballet esitleb: ballett „Looduslaps“, piletid 13/15 Ticketbestis.

10. dets kl 19 Endla teatri „Richard III tagasitulek kell 9.24 saabuva rongiga“, piletid 25/20 Piletimaailmas.

• **JÕULULAAT**
Haapsalu kultuurikeskuses:
8. dets kl 10–16 jõululaat.

• **MUSEUMID**
Haapsalu linnuse muuseum
K–P 10–18. linnus.salm.ee.

Iloni Imedemaa teemakeskus
K–P 11–17. www.salm.ee.

Haapsalu raekoda
R–P 11–17. www.salm.ee.

Raudtee- ja sidemuseum
K–P 11–17. www.salm.ee.

Ants Laikmaa muuseum
(Kadarpiku küla, Lääne-Nigula):
R–P 11–16. www.salm.ee.

Rannarootsi muuseum
(Sadama 32, Haapsalu)
T–L kl 10–16. Muul ajal
ettetellimisel, tel 5562 3993.
www.aiboland.ee.

Rõude muuseum
1. oktoober – 1. mai avatud
ettetellimisel
roudemuuseum@gmail.com või
telefonil 5683 1203, Maie.

Lihula muuseum on avatud
ettetateamisel E–R 10–17.
Tel 5333 8586. E-post:
lihulamuuseum@laaneranna.ee.

Hanila muuseum:
ekskursioonid etteteatamisega.
Tel 509 9663. E-post:
hanilamuuseum@laaneranna.ee.

• **NÄITUSED**
Haapsalu linnagaleriis:
7. dets kl 14 Taavi Suisalu näituse
„Arktika saatkond“ avamine.

Haapsalu kunstikoolis (Jaani 2):
majagaleriis Liina Viireti
akvarellinäitus „Tuju ja taju“
14. detsembrini.
Galerii avatud T–R 14–18, L 12–16.
Tasuta!

Haapsalu pitsikeskuse
(Karja 25) akendel jõulunäitus
„Elu täis on muinasjuttu“ avatud
24/7 kuni 4. jaanuarini.

Kullamaa kultuurimaja galeriis:
„Legendaarne haridusjuht Jüri
Uustalu“ ja „Silla kooli lugu“
29. detsembrini.

Loe veebis
online.le.ee.

KOOS ON SOODSAM!

Digi- ja paberlehe tellimiseks võta ühendust meili teel le@le.ee või telefonil **473 7111**.

Kohalikud uudised seitse päeva nädalas

OST

Ostan autosid, seisukord ei ole oluline. Tel 553 1989.

PUIT

Müüa kuiva, toorest ja metsakuiva puud, transport. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meestri küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohaletoomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Aeg varuda küttepuid järgmiseks talveks!

TOORES JA KUIV LÕHUTUD LEHTPUU, METSAKUIV LÕHUTUD OKASPUU.

Laotud puude tärme 10 ja 15 ruumi kaup. Tel 521 1377. www.pajakapuit.ee. HIND al 50.- **3 m LEHTPUU.** Tärme 30 tm. Hind kokkuleppel, tel 502 4895.

TURG

Olevi Puukool OÜ müüb laupäeval, 7. detsembril alates kl 10 Haapsalu turul kartulit, porgandit, mett, hapukapsast, kvaliteetset lauõuna. Pakkumisel mitmesugust küttepuid. Tel 5681 7035. Ütle naabrile ka!

TEENUS

Viin ära vanarada, oksi, ehitusprahiti, mööblit jm. Teen lammutus- ja ehitustööd, puude langetamine ja muud tööd. Tel 5802 9660.

Korstnapühkimisteenus ja tõmbeprobleemide lahendamine. Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5342 2642.

Ohtlike puude raie, võsalõikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Teostame fassaadi soojustus- ja krohvistööd, vundamendi ehitusi, plaatimistöid. Lisainfo telefonil 520 9931, Egert Siig, Argo Sinimeri: 5837 5585 või housifyehitus@gmail.com. Koduleht https://housify.ee/.

Võtame vastu Teie üleliigsed raamatud. Tuleme ise järele. 5615 5175.

OTSIN TÖÖD

Krohviija, siseviimistleja otsib tööd. Võib pakkuda ka väiksemaid üldehitustöid, tel 5637 1399.

TÖÖPAKKUMINE

Otsime telefonimüügi konsultante Läänemaa kaugtöötajate ja Haapsalu kontoris E-R 9.00-16.30. Vajalik hea eesti keel, suhtlemisoskus ja huvi müügitöö vastu. Pakume tulemustasu. Lisainfo ja kandideerimine: h@telemarketing.ee; tel 5354 7336.

Toimetust kuulustuste sisu eest ei vastuta.

Sinu kuulustus võiks olla siin!

Kuulustus lisa mugavalt Lääne Elu veebis: online.le.ee/ lisa-ajalehe-kuulustus

TEATED

Vallavara võõrandamine enampakkumisel

Lääne-Nigula vallavalitsus müüb enampakkumise korras Lääne-Nigula vallas Oonga külas asuva Matsu kinnistu 396632. Kinnistu koosseisu kuu-luv katastriüksus 45202:001:0402 on 100% maatulundusmaa pindalaga 11 763 m². Maa-ameti andmetel moodustab kõlvikutest metsamaa 10 237 m² ja looduslik rohumaad 1523 m². Maatükk paikneb avalikult kasutatava tee ja elektripaigaldise kaitsevööndites.

Enampakkumine toimub Timberi keskkonnas <https://oksjonid.timber.ee/> kinnistu/13829

Enampakkumine lõpeb **6.01.2025 kell 14.**

Alghind 6500 eurot.

Ostjal ei tohi ostu-müügilepingu sõlmimise hetkel olla Lääne-Nigula vallavalitsuse ees võlgnevusi.

Täiendav info pakkumise korraldamise või võõrandamise kohta: info@laanenigula.ee.

Lisainfo: https://adr.novian.ee/laane-nigula_vald/dokument/6558319.

Läänemaa toidupank kogub toitu puudust kannatavate leibkondade toetuseks Haapsalus ja Läänemaal.

Et toiduabi saada, võta ühendust kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajaga.

Aitame koos!

Tel 5355 4330

Läänemaa vähiühing on pakkunud oma liikmeile ja nende peredele tuge juba üle kümne aasta.

Oleme tänulikud abi ja toetuse eest.

Läänemaa vähiühing, SEB EE621010220047448013.

HOOLI RASKUSTESSE SATTUNUD PEREDEST!

Läänemaa Abikassa ootab heade inimeste ja organisatsioonide annetusi, et toetada raskustesse sattunud peresid Läänemaal. Annetusi saab teha MTÜ Läänemaa Abikassa kontole EE592200221046665398, Swedbank AS.

Teave veebis www.abikassa.ee.

E-post laanemaa.abikassa@gmail.com.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094
Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu. Täpsem teave laanemaakriisikeskusest. weebly.com/

Koos käidud teed ei rohtu, koos oldud aeg ei unune. Mälestame leinas kallist klassivenda **JÜRI PETROVI.** Avaldame sügavat kaastunnet poeg Andresele ja vend Aleksander Mihkelsonile. Klassikaaslased HIK päevilt

Sügav kaastunne Ants Hallikule ja tema perele kalli abikaasa, ema ja vanaema **REET HALLIKU** kaotuse puhul. Puise küla

Avaldame sügavat kaastunnet Antsule, Tiinale ja Harlesele kalli abikaasa, ema, vanaema **REET HALLIKU** lahkumise puhul.

Vend Jaagu lapsed peredega

Hea läänlane!

Kõik lapsed on heategijad leidnud. Kingid anname 16. detsembril Haapsalu linnavalitsuse lastekaitsetöötajatele, kes toimetavad need lasteni.

Suur tänu abi eest!

Tänutundega Kaire Reiljan, peatoimetaja

OLULISED TELEFONINUMBRID

Kiirabi, politsei, päästeamet	112
Perearsti nõuandetelefon	1220
Läänemaa haigla registratuur	472 5800
Usaldustelefon	126
Lasteabitelefon	116 111
Läänemaa naiste tugikeskus	504 2300
Maanteeinfo	1247
Haapsalu linnavalitsus	472 5300
Haapsalu veevõrk operatiivinfo	473 5013
näitude teatamine	473 5016
Imatra Elekter, rikketelefon	715 0188

Regionaalhaigla Verekeskus

TULE DOONORIKS,

kui oled terve, puhanud ja söönud, kehakaaluga üle 50 kg, 18-60aastane.

Võta kaasa isikult tõendav dokument!

verekeskus.ee f Doonorid ja Sõbrad

Kas nägid või kuulsid midagi huvitavat?

Saada vihje veebis www.le.ee või meiliaadressil info@le.ee.

BÜROO AVATUD E-R 10-15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111
www.hingeviil.ee
info@hingeviil.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakumine ja info: hingeviil@gmail.com / 58 503 340

VIIMANE VEERG

ARYO TARMULA

Saja linnuliigi vaatlus saab aastaseks

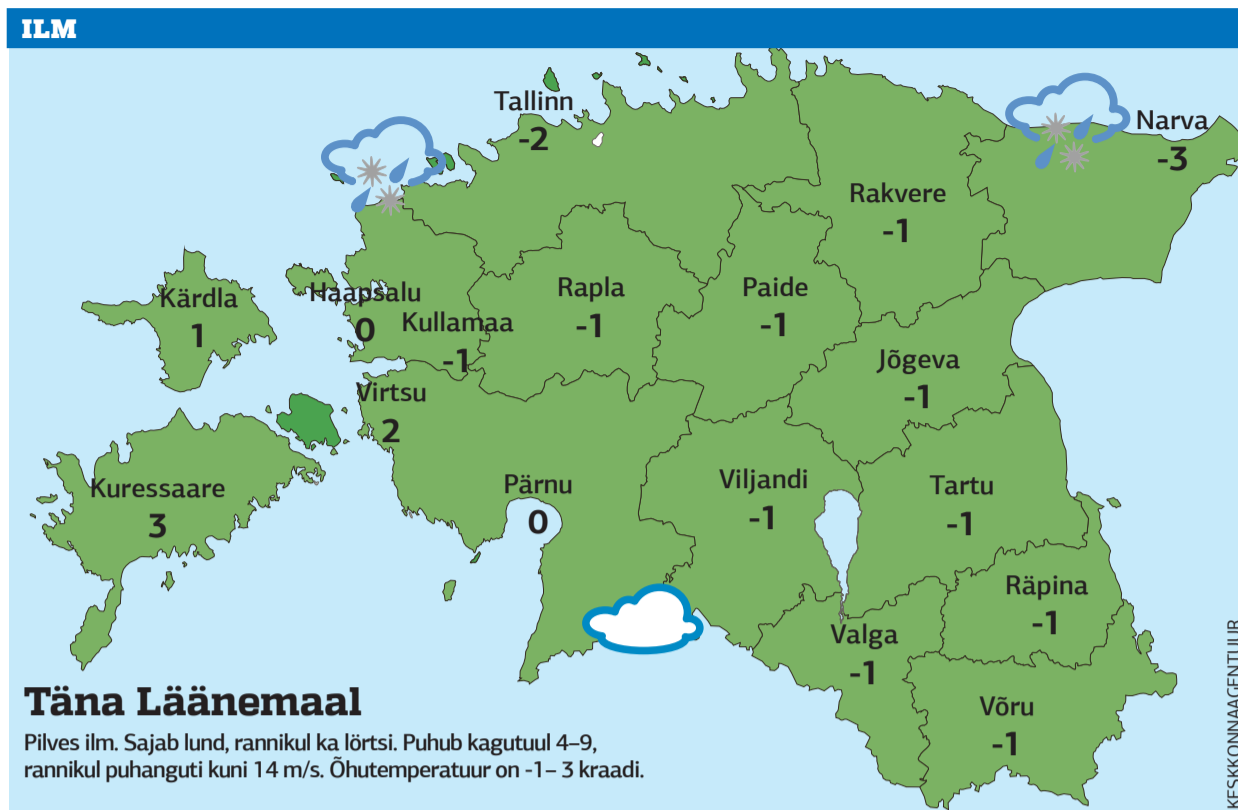
Linnuvaatleja Tarvo Valkeri mullu detsembris Facebookis tehtud üleskutset vaadelda aastas sada linnuliiki järgib üle 700 inimese, kellest üle 250 on saanud sada sulest täis.

„Kõige aktiivsemad vaatlejad on kirja saanud üle 250 liigi,” ütles Valker. „Tavaelu kõrvalt on see väga korralik tulemus.” Eesti aasta rekord on 280 liiki, aga sel juhul pühenduski inimene ainult sellele.

Valkeri sõnul on hulk vaatlejaid, keda lahutab sajast liigist kümme-kümnend. Linnuvaatlejaile on detsember hea kuu, sest puud on raagus ja linnud tulevad aedadesse toitu otsima. Talikülastajate saabuvad siidisabad, urvalinnud, võotkakud ja vesipapid.

Valker ise jõudis saja liigini märtsis ja on vaadelnud praeguseks 245 liiki, sh neli täiesti uut sulest, keda ta varem ei ole kohanud. Kevadel nägi ta Saaremaal hõbehaugast ja Hiiu maal väike-laukhanesid, sügisel Sõrve säärel tuhk-lehelindu ja Põõsaspea neemel siberi tõmmuvaerast.

KAIE ILVES

Täna Läänemaal

Pilves ilm. Sajab lund, rannikul ka lõrtsi. Puhub kagutuul 4–9, rannikul puhanguti kuni 14 m/s. Õhutemperatuur on -1–3 kraadi.

Reede	öö päev -1...3°	Laupäev	-3...0°	Pühapäev	-1...2°	Esmaspäev	-1...3°
kagutuul 4–9 (15) m/s		kagutuul 3–7 (12) m/s		kagu-, idatuul 2–7 m/s		kirdetuul 2–9 (12) m/s	

VAATA KA
WWW.LE.EE

REINPAUL
OSTAME KASVAVAT ja LADUSTATUD VÕSA
Raiume võsast puhtaks kraavid, tee- ja põlluääred, lepikud, haavikud jne.
Info tel 5593 3899, kaido@reinpaul.ee
www.reinpaul.ee

Pane head soovid varakult teele ning avalda tänu oma koostööpartneritele Lääne Elus!
Küsi pakkumist aadressil reklaam@le.ee

Jõulud on tulemas, üllata oma lähedasi
Lääne Elu kinkekaardiga!
Kinkekaardid on saadaval toimetuses. Helista 473 7111 või kirjuta le@le.ee.

KASTANI	METSA
Iga päev 8-22	Iga päev 8-22
Perehakklihasegu, Rakvere 300 g	5.64/kg 1.69 tavahind 2.29
Kanaviiner, Maks ja Moorits 500 g	2.98/kg 1.49 tavahind 2.29
Maitselt mahe verivorst, Maks ja Moorits 900 g	3.10/kg 2.79 tavahind 4.50
Eesti juust, viilutatud 500 g	7.98/kg 3.99 tavahind 5.99
Hiierte sulatatud juust 185 g	6.43/kg 1.19 tavahind 1.79
Kodune kurk, Põltsamaa 680 g	2.63/kg 1.79 tavahind 2.99

6. DETSEMBER
KELL 19:30
Wiedemanni spordihoone
Pilet 3€
Õpilane 1€

TH Hake
OSTAME AASTARINGSSELT
VIRNASTATUD VÕSA
LÄÄNE- JA HARJUMAALI!
Usaldusväärne teenus ja kiire tasumine!

Lisainfo: ✉ vosa@thhake.ee ☎ 5300 7785

ITALIA MUSIKA FESTIVAL
UMBERTO TOZZI
& ORCHESTRA
31. MAI 2025 HAAPSALU PIISKOPILINNUS
ULTIMA Notte zosa
VIIMANE TUURI!
SUSANNA ALEKSANDRA & TITOKS / BEATI MANDOLINI
info itaaliafestival.ee piletid Piletilevi ja Piletitasku